

Nr 168

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ett statligt förvaltningsbolag m. m. jämte motioner.

(5:e avd.)

Propositionen

I propositionen nr 121 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden för den 29 maj 1969 föreslagit riksdagen att

1) besluta att ett statligt förvaltningsbolag bildas i huvudsak enligt de riktlinjer som angetts i statsrådsprotokollet och godkänna vad departementschefen därvid anfört om förfarandet vid bildandet samt

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa sådana tilläggsavtal till gällande konsortialavtal mellan staten såsom aktieägare i vissa bolag och andra aktieägare i bolagen, som kan erfordras i samband med förvaltningsbolagets övertagande av de statliga aktierna i sådana bolag.

I vad som brukar räknas till den statliga företagssektorn ingår i dag sju affärsdrivande verk. I övrigt sker det statliga företagandet i aktiebolagsform. Staten äger direkt aktiemajoriteten i ett stort antal aktiebolag. Vidare äger flera av de statliga aktiebolagen samtliga aktier eller majoriteten av aktierna i ett antal bolag av vilka åtskilliga i sin tur äger egna dotterbolag. En del av det statliga företagandet sker alltså genom ett antal indirekt ägda bolag.

Ärenden rörande de statliga företagen är för närvarande fördelade mellan sju departement.

Den statliga företagssektorns uppbyggnad belyses närmare av en till detta utlåtande som bilaga fogad tablå, vilken är hämtad ur propositionen. Tablåen är utformad med beaktande av de förändringar som avses ske i samband med genomförandet av förslagen i förevarande proposition.

I propositionen föreslås att ett statligt förvaltningsbolag bildas för att den 1 januari 1970 överta och därefter förvalta statens aktier i det övervägande antalet av de aktiebolag, vilkas aktier nu förvaltas under fonden för statens aktier. Överförandet av aktierna föreslås ske till det sammanlagda bokföringsvärdet, dvs. närmare 1 700 milj. kr. Förvaltningsbolagets eget kapital avses motsvara detta värde och uppdelas på aktiekapital och reservfond, den senare uppgående till ca 20 % av aktiekapitalet.

Som allmän målsättning för förvaltningsbolagets verksamhet föreslås att den statliga företagsgruppen under krav på lönsamhet skall uppnå största

möjliga expansion. Samtidigt bör förvaltningsbolaget ta särskild hänsyn till samhällsintresset vid val mellan olika produktions- och lokaliseringsalternativ.

Förvaltningsbolaget avses i första hand fastställa målen för dotterbolagens verksamhet, tillsätta styrelserna i bolagen, initiera nya projekt samt medverka i dotterbolagens kapitalanskaffning.

För att förvaltningsbolaget skall få erforderliga finansiella resurser föreslås att bolaget icke skall behöva göra några utdelningar för verksamhetsåren 1970—72.

I propositionen föreslås också bildande av en särskild affärsverksdelegation för ökad kontakt och samverkan mellan affärsverken inbördes och mellan dessa och förvaltningsbolaget med dotterbolag.

I propositionen föreslås vidare en ordning för vidgad information till riksdagen om de statliga företagen.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I:51 av herr Werner och II:9 av fru Marklund m. fl. vari hemställdes att riksdagen måtte uttala sig för att LKAB och övriga statliga bolag som nu tillhör SAF måtte utträda ur denna organisation,

dels de likalydande motionerna I:1068 av herr Dahlén m. fl. och II:1236 av herr Wedén m. fl. vari hemställdes

A. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa

1. om en utredning med syfte att föreslå ett system med statliga kreditgarantier för utveckling av stora och riskbetonade projekt,

2. att ett system införs enligt vilket ej endast offentliga företag utan även enskilda erbjudes lämna offert på kostnaderna för fullgörandet av sådana uppgifter som staten önskar få utförda och som inte bedöms kunna täckas av produktionsavkastning enligt normala företagsekonomiska kalkyler men för vilka företagen i fråga är lämpade,

3. att vad i motionerna anförts i fråga om en utförlig och öppen redovisning från förvaltningsbolaget och från dess dotterföretag i syfte att möjliggöra en klarare bedömning av utfallet av den ekonomiska verksamheten beaktas,

4. att de riksdagsmän som så önskar skall beredas tillfälle att närvara vid vilket som helst statligt företags bolagsstämma och att där ställa frågor om verksamheten,

5. att de anställda i statliga företag bör få rätt att utse representanter i respektive företags styrelse;

B. att riksdagen måtte uttala att den i propositionen gjorda distinktionen mellan ägaransvar och företagansvar inte får tolkas som en begränsning av riksdagens prövningsrätt när det gäller statliga företags skötsel,

dels de likalydande motionerna I: 1070 av herr Virgin m. fl. och II: 1234 av herr Holmberg m. fl. vari hemstälts att riksdagen avslår propositionen nr 121 och i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att Kungl. Maj:t måtte låta utreda i vilka former de statliga företagen bör samordnas och drivas för att inom den statliga företagssektorn skapa ökad effektivitet och bättre lönsamhet med tillgodoseende tillika av kraven på konkurrens på lika villkor och behovet av vidgad insyn och kontroll,

dels motionen II: 1235 av herr Stridsman m. fl. vari hemstälts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 121 måtte uttala att Norrlandsfonden även efter utgången av år 1970 garanteras årliga tillskott av medel motsvarande minst de belopp som hittills erhållits från LKAB.

Utskottet

De statliga företagen, affärsverk och bolag, utgör en inte obetydlig del av vårt lands näringsliv. Antalet anställda i dessa företag uppgår till ca 200 000 personer. Närmare en fjärdedel av dessa är anställda i bolag, i vilka staten äger samtliga aktier eller innehar aktiemajoriteten.

I propositionen framhålls att vare sig man utgår från näringspolitiska och andra motiv för det statliga företagandet eller från det företagsekonomiska intresse staten har i egenskap av ägare är det nödvändigt att de statliga företagen organiseras så att största effektivitet uppnås. Det framstår för departementschefen som naturligt att fördelar står att vinna genom ökad samverkan och en systematisk framtidsplanering för gruppen som helhet. En förstärkning av resurserna för utövandet av ägarfunktionen för de statliga bolagen har redan skett genom inrättandet av industridepartementet. Ett ytterligare steg på vägen mot ökad samordning och effektivare samverkan bör enligt departementschefens uppfattning vara bildandet av ett statligt förvaltningsbolag. För samverkan mellan affärsverken inbördes och mellan dessa och de statliga bolagen föreslås bildandet av en affärsverksdelegation.

Den allmänna övergripande målsättningen för förvaltningsbolaget bör enligt departementschefen ges den vida formuleringen att under krav på lönsamhet uppnå största möjliga expansion.

Enligt propositionen bör förvaltningsbolaget ha till uppgift att utifrån angivna mål för dess egen verksamhet ange målen för de i gruppen ingående företagen inom ramen för vad statsmakterna beslutat, att tillsätta styrelser i företagen, att följa företagets planering och kontrollera att uppställda mål infrias samt att vidta korrigerande åtgärder vid bristande måluppfyllelse. Vidare bör förvaltningsbolaget medverka i koncernens kapitalanskaffning, dels genom att teckna aktier i dotterbolagen genom nyemission, dels genom att underlätta dotterbolagens upplåning.

I fråga om förvaltningsbolagets omfattning innebär förslaget i propositionen att praktiskt taget samtliga bolag under fonden för statens aktier, med undantag av de fiskala bolagen och de statliga kreditinstituten, skall tillföras förvaltningsbolaget. Beträffande bolag som nybildas anser departementschefen att de som avses arbeta på rent affärsmässiga grunder i princip bör föras in under förvaltningsbolaget. Departementschefen anser det också i princip naturligt att förvaltningsbolaget anförtros aktieägarfunktionen för de statliga minoritetsintressen som nu finns och framdeles uppkommer.

I motionerna I: 1070 och II: 1234 föreslås att riksdagen avslår proposition nr 121 och anhåller att Kungl. Maj:t låter utreda i vilka former de statliga företagen bör samordnas och drivas för att inom den statliga företagssektorn skapa ökad effektivitet och bättre lönsamhet med tillgodoseende tillika av kraven på konkurrens på lika villkor och behovet av vidgad insyn och kontroll.

Behovet av en formell och funktionell samordning av de statliga företagen för att tillvarata de fördelar och möjligheter som bör finnas i en företagsgrupp av denna storlek och med gemensam ägare har enligt utskottets mening utförligt belysts i propositionen. En sådan samordning bör bl. a. förbättra möjligheterna att anpassa den statliga företagssektorn till förändringar i marknadsförutsättningar, produktionsmetoder och andra konkurrensbetingelser.

I förhållande till departementens organisation och arbetsformer erbjuder bolagsformen uppenbarligen vissa fördelar när det gäller förvaltning, kontroll och samordning av statens företagsintressen.

Genom att det föreslagna förvaltningsbolaget inrättas blir det möjligt att i större utsträckning än nu hänföra politiska beslut och beslut av verkställande natur till skilda organ, vilket innebär praktiska fördelar och står i överensstämmelse med traditionen inom svensk förvaltning.

Utskottet, som i det följande kommer att behandla frågan om förvaltningsbolagets mål och uppgifter, tillstyrker att förvaltningsbolaget bildas.

Av propositionen framgår att det sammanlagda värdet av de aktier som avses bli överförda till förvaltningsbolaget enligt en särskild värdering uppgår till knappt 2 700 milj. kr. Enligt departementschefen bör emellertid överföringsvärdet bestämmas så att det dels innebär en rimlig grad av konsolidering redan vid förvaltningsbolagets bildande, dels står i rimlig proportion till den utdelning som kan förväntas. Med anledning härav förordar departementschefen att aktierna överförs till förvaltningsbolaget till det vid överföringstidpunkten under fonden för statens aktier sammanlagt bokförda värdet eller avrundat 1 700 milj. kr.

I förhållande till det värde aktierna sammanlagt anses ha enligt den särskilda värderingen innebär förslaget en konsolideringsgrad av 37 %. Det föreslagna förfarandet torde vara vanligt inom den enskilda företagssektorn. En konsolideringsgrad av 40 % valdes enligt propositionen vid ett rela-

tivt nybildat privatägt förvaltningsbolag. Utskottet tillstyrker därför vad i propositionen föreslås i detta avseende.

I propositionen föreslås vidare att något krav på utdelning på aktiekapitalet i förvaltningsbolaget inte skall ställas under uppbyggnadsskedet. Rörelseöverskotten anses i stället böra investeras i företagsgruppen och användas till att bygga upp reserver för risktäckning och därmed till att ytterligare öka gruppens konsolidering. I propositionen föreslås att förvaltningsbolaget lämnar sin första utdelning till staten på våren 1974 för de utdelningar bolaget erhållit under år 1973 (hänförande sig till dotterbolagens verksamhet år 1972).

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot förslagen.

I såväl de förutnämnda motionerna I: 1070 och II: 1234 som i motionerna I: 1068 och II: 1236 diskuteras relativt ingående motiven och målsättningen för statlig verksamhet i allmänhet liksom också förvaltningsbolagets mål och uppgifter.

Enligt propositionen finns det en rad väsentliga näringspolitiska motiv för en väl fungerande statlig företagssektor. Som sådana motiv nämns ökade möjligheter att stimulera sysselsättningen och den ekonomiska utvecklingen i vissa regioner, att främja teknisk utveckling och industriell verksamhet inom vissa områden, att ta initiativ till rationellare företagsstruktur inom en industribransch samt att det är värdefullt för staten med ingående erfarenhet av företagandets villkor.

Beträffande den redan etablerade statliga företagsverksamheten understryks att den i flertalet fall inte grundas på föreställningen att staten skulle ha speciella företräden som företagare utan att det rört sig om uppgifter som i viss utsträckning skiljer sig från dem som privata företag kan väntas fylla. I andra fall kan rent praktiska överväganden ha varit utslagsgivande.

Företagsdelegationen har angivit att förvaltningsbolagets mål i princip bör vara att under krav på lönsamhet öka den statliga företagssektorns effektivitet och konkurrenskraft och därmed dess inneboende expansionsförmåga.

Departementschefen anser för sin del att den allmänna övergripande målsättningen för förvaltningsbolaget bör ges den vida formuleringen att under krav på lönsamhet uppnå största möjliga expansion. Motionerna I: 1070 och II: 1234 accepterar inte den av departementschefen angivna allmänna målsättningen för förvaltningsbolagets verksamhet. I motionerna I: 1068 och II: 1236 hävdas att om ett företag skall anses välskött och samhällsnyttigt krävs åtskilligt annat än lönsamhet och största möjliga expansion bl. a. att det till rimliga priser producerar goda varor och tjänster och marknadsför dessa utan ojusta konkurrensmetoder samt att det bereder goda arbetsförhållanden för de anställda och tar miljöhänsyn inom ramen för en tillfredsställande lönsamhet. Detta mera komplicerade mål bör gälla också de statliga företagen.

I propositionen betonas att den del av Kungl. Maj:ts ägaransvar som är direkt inriktad på de olika företagens skiftande verksamhet avlastas genom att ett förvaltningsbolag inrättas. Detta bolag har då uppgiften att uppställa mål för de olika företagen, att följa måluppfyllelsen och att sörja för att de samverkansmöjligheter som föreligger inom hela företagsgruppen blir effektivt utnyttjade. Den ägarfunktion som Kungl. Maj:t har att utöva kan då koncentreras på förvaltningsbolaget.

I motionerna I: 1068 och II: 1236 yrkas ett uttalande av riksdagen av innebörd att den i propositionen gjorda distinktionen mellan ägaransvar och företagaransvar inte får tolkas som en begränsning av riksdagens prövningsrätt när det gäller statliga företags skötsel.

Utskottet anser det för sin del angeläget framhålla kravet på att de statliga företagen skall kunna driva sin verksamhet på samma villkor som enskilda företag. Den första och väsentligaste förutsättningen härför är oinskränkt fri konkurrens mellan de olika företagstyperna. Detta i sin tur förutsätter att de statliga företagen inte genom särskilda åtgärder eller dekret begränsas i sina möjligheter att under uppfyllande av kravet på lönsamhet ta till vara expansionsmöjligheter.

Enligt utskottets mening är det sålunda uppenbart att målen och villkoren för statliga företag inte får innebära sådana inskränkningar i deras rörelsefrihet att de placeras i ett underläge i förhållande till privata företag.

Som allmän målsättning för förvaltningsbolagets verksamhet bör därför i enlighet med förslaget i propositionen gälla att den statliga företagsgruppen under krav på lönsamhet skall uppnå största möjliga expansion. Inga delade meningar torde råda om att samma målsättning — expansion under lönsamhet — gäller inom den enskilda företagssektorn. Inom denna liksom för de statliga företagen är lönsamheten ett mått på effektiviteten.

Samtidigt bör de statliga företagen även i framtiden ha ett särskilt ansvar att ta hänsyn till samhällsintresset vid val mellan olika produktions- och lokaliseringsalternativ.

Den föreslagna ansvarsuppdelningen mellan Kungl. Maj:t och förvaltningsbolaget ser utskottet som ett nödvändigt led i vad avser en rationell ledning av de statliga företagen. Kungl. Maj:t har fortfarande huvudansvaret för skötseln av den statliga företagssektorn. Utskottet anser inte att den föreslagna ansvarsuppdelningen begränsar riksdagens möjligheter att erhålla upplysningar om de olika statliga bolagen. Sådana möjligheter kommer bl. a. att finnas dels genom riksdagens medverkan vid revision av förvaltningsbolaget, dels genom att riksdagsledamöter bereds tillfälle delta i förvaltningsbolagets bolagsstämmor och där kan ställa frågor, dels i anslutning till den redogörelse om den statliga koncernen, som årligen avses föreläggas riksdagen, dels genom interpellationer och enkla frågor. Med beaktande härav kan utskottet inte finna det påkallat att riksdagen gör det i motionerna I: 1068 och II: 1236 föreslagna uttalandet. Utskottet avstyrker således detta motionsyrkande.

Förvaltningsbolagets styrelse bör enligt departementschefen bestå av 6—8 ledamöter med 3—4 suppleanter. I övrigt anser departementschefen att det inte i propositionen finns anledning att ta ställning till förvaltningsbolagets organisation i detalj.

I propositionen framhålls vidare, att för samtliga statliga företag måste vid sidan av den ekonomiska målsättningen också gälla målet att nå allt större arbetstillfredsställelse för de anställda. Detta mål hänger nära samman med frågan om de anställdas medinflytande i företagen.

I motionerna I: 1068 och II: 1236 framförs yrkande att de anställda i statliga företag bör få rätt att utse representanter i resp. företags styrelse.

Med anledning av detta yrkande får utskottet erinra om att representanter för de anställdas fackliga organisationer sedan lång tid tillbaka ingår i styrelserna för ett stort antal av de statliga bolagen. Vidare pågår f. n. under ledning av en särskild delegation försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati i de statliga bolagen. Med hänsyn härtill finner utskottet det inte vara påkallat att riksdagen nu gör något uttalande i frågan och avstyrker därför ifrågakarande motionsyrkande.

Vad departementschefen beträffande antalet ledamöter och suppleanter i styrelsen föreslagit och i övrigt anfört i nu ifrågakarande avseende har inte gett utskottet anledning till särskilt uttalande.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att det bör ankomma på den blivande styrelsen för förvaltningsbolaget att mot bakgrund av de uppgifter bolaget anförtros närmare överväga och besluta rörande omfattningen och utformningen av förvaltningsbolagets organisation i övrigt. Härvid har utskottet tagit fasta på att i propositionen förutsatts att förvaltningsbolagets organisation kommer att få relativt blygsam omfattning. Utskottet anser det viktigt att en tung och byråkratisk organisation undviks så att inte de individuella företagens ansvar och handlingsfrihet begränsas.

Utskottet vill i detta sammanhang särskilt betona att inrättandet av förvaltningsbolaget inte får medföra att ansvaret för de olika dotterföretagens löpande verksamhet överförs till detta bolag. Med ständigt beaktande härav och gjorda erfarenheter bör frågan om den lämpliga organisationen oavlåtligt vara föremål för överväganden inom förvaltningsbolagets ledning.

Frågan om vidgad information och allmän insyn i verksamheten inom landets företag har blivit föremål för ökat intresse under senare år. Detta gäller såväl enskilda som statliga företag. Bl. a. spørsmål om insyn i den enskilda sektorn av näringslivet är föremål för undersökning av sakkunniga. De har att utreda formerna för vidgat samarbete mellan företag och samhälle.

I propositionen understryks att de statliga företagen har skyldighet att på ett föredömligt sätt informera om sin verksamhet. En utvidgad informationsförmedling till riksdagen avses komma till stånd i samband med tillkomsten av förvaltningsbolaget. En årlig redogörelse om den föreslagna statliga koncernen avses skola föreläggas riksdagen.

I motionerna I: 1068 och II: 1236 understryks starkt betydelsen av en utförlig och öppen redovisning från de statliga företagen. Förvaltningsbolaget bör därför för sig och för sina dotterföretag förutom den årliga redovisningen för lämpliga tidsperioder — t. ex. för femårsperioder — redovisa utdelningen samt statliga tillskott och nedskrivning av statliga fordringar, så att det faktiska utfallet av den ekonomiska verksamheten under en längre tidsperiod klart framgår. I motionerna föreslås att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att dessa synpunkter beaktas.

Vad i propositionen anförts och förordats rörande formerna för en utvidgad information till riksdag och allmänhet om verksamheten inom den statliga företagssektorn har utskottet funnit tillfredsställande. Sålunda anser utskottet det väsentligt att förvaltningsbolaget skall ge en systematiserad extern information med översikter över resultatutvecklingen under löpande verksamhetsår och årlig kommentar till årsredovisningen. Ett i olika sammanhang framfört önskemål kommer att bli tillgodosett genom den i propositionen angivna publiceringen av en öppen och utförlig redogörelse för hela den statliga företagssektorn.

Utskottet vill understryka riksdagens vitala intresse av att sådana transaktioner som koncernbidrag och internleveranser tydligt redovisas. Utskottet utgår vidare från att det skall åligga företagen att lämna begärd information såvida detta inte kan bedömas som skadligt för företaget från ekonomisk, teknisk eller merkantil synpunkt.

I nu ifrågavarande avseenden anser utskottet att förslagen i propositionen tillgodoser de önskemål som förts fram i motionerna I: 1068 och II: 1236.

Departementschefen finner det angeläget att riksdagen skall kunna följa verksamheten hos de statliga företagen mer kontinuerligt än vad nu är fallet. För att göra detta möjligt föreslås i propositionen två olika former för insyn.

Riksdagens medverkan vid revision av förvaltningsbolaget föreslås ske i den ordningen att riksgäldsfullmäktige på riksdagens vägnar utser två av de fem revisorer som skall finnas i förvaltningsbolaget. Vidare föreslås att tolv riksdagsledamöter skall äga närvara och ställa frågor vid bolagsstämman för förvaltningsbolaget. Dessa ledamöter föreslås skola utses av valmännen för utseende av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret.

I fråga om revisionen innebär propositionen ett avsteg från vad företagsdelegationen föreslagit. Enligt delegationens mening borde riksdagens deltagande i revisionen ske genom ett särskilt för ändamålet bildat revisionsorgan i form av ett aktiebolag. I motionen I: 1069 föreslås att riksdagens revisorer skall ha att granska förvaltningsbolaget. I fråga om denna motion får utskottet hänvisa till konstitutionsutskottets utlåtande i ärendet.

Förslaget om möjlighet för ett begränsat antal riksdagsledamöter att delta i förvaltningsbolagets bolagsstämma tages upp i motionerna I: 1068 och II: 1236. Motionärerna anser propositionsförslaget innebära alltför stor be-

gränsning och föreslår därför att varje riksdagsledamot skall beredas tillfälle att närvara vid alla statliga företags bolagsstämmor.

Utskottet finner den i propositionen föreslagna ordningen för riksdagens insyn i de statliga bolagen genom särskilt utsedda riksdagsledamöter vara rationell. Att göra det möjligt för alla riksdagsledamöter som så önskar att närvara vid bolagsstämmorna medför enligt utskottets mening praktiska svårigheter som inte uppvägs av några påtagliga fördelar. Å andra sidan är enligt utskottets mening en något större representation från riksdagen än departementschefen föreslagit önskvärd. Utskottet har i anledning av motionerna stannat för att förordna att 18 riksdagsledamöter genom proportionella val skall utses av valmännen för utseende av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret.

Dessa riksdagsledamöter skall såsom i propositionen föreslagits äga rätt att delta i förvaltningsbolagets bolagsstämmor. Enligt utskottets bedömning får ledamöterna härigenom möjligheter att erhålla önskade upplysningar rörande såväl förvaltningsbolaget som samtliga dess dotterbolag. Utskottet avstyrker därför motionerna i denna del.

I propositionen förs vidare ett av företagsdelegationen framfört förslag om att kravet på lönsamhet för förvaltningsbolaget skall förenas med skyldighet att lämna offert för fullgörande av sådana speciella uppgifter i fråga om sysselsättning, försvarsberedskap m. m. som ägaren begär att bolaget skall fullgöra. Departementschefen framhåller att det får prövas i varje särskilt fall hur denna metod praktiskt bör utformas.

Denna fråga tas upp till behandling i motionerna I: 1068 och II: 1236. Motionärerna föreslår att ett system införs, enligt vilket ej endast offentliga utan även privata företag skall kunna lämna offert på kostnaderna för fullgörandet av sådana uppgifter som staten önskar få utförda och som inte bedöms kunna täckas av produktionsavkastning enligt normala företagsekonomiska kalkyler men för vilka företagen i fråga är lämpade.

Utskottet vill understryka angelägenheten av en aktiv medverkan från alla slag av företag — statliga, privata och kooperativa — för uppgifter i t. ex. regionpolitiken. Som framhållits i propositionen kan en sådan positiv insats ta formen av en systematisk inventering inom varje företag av lokaliseringsbara projekt och överväganden i samråd med myndigheterna om alternativa lokaliseringar av dessa. Den samarbetsgrupp med representanter för berörda departement och för Sveriges Industriförbund som nyligen bildats i detta syfte är ett uttryck för detta gemensamma ansvar.

Vidare kan här erinras om att statliga och privata företag i fortsättningen kommer att arbeta under lika villkor i fråga om möjligheterna att erhålla lokaliseringsstöd.

Möjligheten för staten/ägaren att ta in offerter av förutnämnd art tillmäter utskottet stor betydelse. Först härigenom kan fördelningen av ansvaret mellan de politiska instanserna och de verkställande organen bli klar.

Att denna fråga tagits upp till särskild diskussion i propositionen torde vara betingat av en önskan att få de statliga företagens skyldigheter i nu förevarande avseende klarlagda. Utskottet har inte funnit vad i propositionen anförts utgöra hinder för att motsvarande offerter lämnas av privata och kooperativa företag och finner det lämpligt att staten även utnyttjar denna möjlighet. Utskottet anser därför att ifrågavarande yrkande i motionerna I: 1068 och II: 1236 är tillgodosett.

Utskottet ansluter sig sålunda till den i propositionen anförda uppfattningen att de statliga företagen skall vara skyldiga att avge offert. Skillnaden mellan de statliga företagen, å ena sidan, och privata och kooperativa företag, å den andra sidan, i nu ifrågavarande hänseende blir sålunda den att de förstnämnda får plikt att avge offert och att de sistnämnda ges möjlighet att avge dylik offert.

I fråga om några bolag, i vilka staten inte innehar samtliga aktier, har konsortialavtal träffats som innebär vissa statliga åtaganden. För att motparten i sådana avtal skall kunna vara förvissad om att förhållandena inte i sak ändras genom förvaltningsbolagets övertagande av aktierna kan enligt propositionen i vissa fall erfordras tilläggsavtal. Utskottet föreslår att Kungl. Maj:t erhåller begärt bemyndigande att teckna dylika tilläggsavtal.

I enlighet med beslut av 1961 års riksdag har stiftelsen Norrlandsfonden under åren 1961—1965 erhållit 15 milj. kr. per år av den staten tillkommande utdelningen av Luossavaara-Kiirunavaara AB:s (LKAB) vinst. 1966 års riksdag har beslutat att högst 15 milj. kr. per år av LKAB:s vinst skall tilldelas Norrlandsfonden även under åren 1966—1970.

I motionen II: 1235 yrkas att riksdagen uttalar att Norrlandsfonden även efter utgången av år 1970 skall vara garanterad årliga tillskott av medel motsvarande minst de belopp som hittills erhållits från LKAB.

Utskottet vill erinra om att riksdagens tidigare beslut om medelstilldelning till Norrlandsfonden grundats på särskilda propositioner i ämnet, vilka i sin tur baserats på vissa utredningar. Riksdagens förutnämnda beslut om tilldelning av medel till Norrlandsfonden avser tiden t. o. m. utgången av år 1970. De positiva erfarenheterna av fondens verksamhet motiverar att den även framdeles erhåller årliga bidrag. Utskottet anser det emellertid mindre välbetänkt att riksdagen i förevarande sammanhang fattar beslut om den fortsatta finansieringen av Norrlandsfondens verksamhet. Utskottet avstyrker därför det i motionen framförda yrkandet.

I motionerna I: 51 och II: 9 har tagits upp frågan om statliga företags anslutning till Svenska arbetsgivareföreningen (SAF). Motionärerna hemställer att riksdagen som sin mening ger till känna att LKAB och övriga statliga bolag som nu tillhör SAF bör utträda ur denna organisation.

Endast ett mindre antal av de bolag i vilka staten har det dominerande ägarinflytandet är anslutna till SAF. Detta gäller samägda bolag och sådana som tidigare varit privatägda. En dryg fjärdedel av de anställda inom de statsägda eller av staten dominerade bolagen berörs av SAF-anslutningen.

Enligt vad utskottet inhämtat pågår inom Kungl. Maj:ts kansli undersökningar som syftar till att komma fram till lämplig ordning för de statliga bolagens löneförhandlingar med sina anställda.

Utskottet anser att de statliga företagen även i nu ifrågavarande avseende bör kunna vara verksamma på samma villkor och under samma förutsättningar som enskilda företag.

Utskottet avstyrker motionerna I: 51 och II: 9.

Frågan om kapitalförsörjning av stora och riskfyllda projekt inom det enskilda näringslivet tas upp i motionerna I: 1068 och II: 1236. Motionärerna framhåller att det är tänkbart att företag drar sig för att satsa på sådana projekt även om de tycks ha goda förutsättningar men där ett misslyckande på grund av projektets storlek kan äventyra företagens hela framtid. Staten kan delta i konsortier för att genomföra vissa projekt men bör enligt motionärernas mening också på andra vägar än direkt företagsengagemang underlätta företagets risktagande. Motionärerna föreslår därför att ett system med statliga utvecklingsgarantier utreds.

I denna fråga vill utskottet först erinra om den genom beslut av 1967 års riksdag bildade Sveriges Investeringsbank. Denna tillkom just för att skapa en ny form för långfristig finansiering av produktiva investeringar i näringslivet. Bankens utlåningsresurser avses i första hand inriktas mot stora, långsiktiga och riskbetonade projekt. Vidare bildades så sent som 1968 Svenska Utvecklings AB som ett led i ansträngningarna att öka det statliga stödet till teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete.

Av bl. a. dessa skäl anser utskottet frågan om statliga utvecklingsgarantier till näringslivet inte i nu förevarande sammanhang böra föranleda något riksdagens uttalande. Motionerna avstyrks därför såvitt nu är i fråga.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 1070 och II: 1234 beslutar att ett statligt förvaltningsbolag skall bildas i huvudsak enligt de riktlinjer som angivits i statsrådsprotokollet,
2. att riksdagen godkänner vad i statsrådsprotokollet anförts om förfarandet vid bildandet av förvaltningsbolaget,
3. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet anförts om målsättningen m. m. för statliga företag,
4. att riksdagen avslår motionerna I: 1068 och II: 1236 i vad de avser viss representation i statliga företags styrelser,
5. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats beträffande redogörelser för den statliga företagssektorn,

6. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande möjlighet för ledamot av riksdagen att närvara och ställa frågor vid bolagsstämma med förvaltningsbolaget,

7. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner i statsrådsprotokollet förordad offertsystem,

8. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att träffa sådana tilläggsavtal till gällande konsortialavtal mellan staten såsom aktieägare i vissa bolag och andra aktieägare i bolagen, som kan erfordras i samband med förvaltningsbolagets övertagande av de statliga aktierna i sådana bolag,

9. att riksdagen avslår motionen II: 1235,

10. att riksdagen avslår motionerna I: 51 och II: 9,

11. att riksdagen avslår motionerna I: 1068 och II: 1236 i vad de avser viss statlig kreditgaranti.

Stockholm den 2 december 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 170.

Reservationer

1. beträffande frågan om *bildande av ett statligt förvaltningsbolag* av herrar Virgin (m), Ottosson (m), Bohman (m) och Lothigius (m) som anser att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag härom och att därför

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med »Behovet av» och slutar med »förvaltningsbolaget bildas» bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar den i propositionen och de nämnda motionerna hävdade uppfattningen att det föreligger ett behov av samordning av olika företag och ekonomiska aktiviteter inom den statliga företagssektorn. I och med tillkomsten av det nya industridepartementet är det sålunda naturligt att åtminstone flertalet av de statliga företagen inordnas under detta departement. Enligt utskottets mening kan ifrågasättas om propositionens förslag i detta hänseende är tillräckligt långtgående. Det finns anledning att undersöka om inte ytterligare några bolag borde överföras till industridepartementet. Som exempel kan nämnas SMT Machine Company.

Samordningen på departementsnivå och andra åtgärder av närmast organisatorisk art för att uppnå större effektivitet är enligt utskottets mening angelägna. Steget härifrån till ett förvaltningsbolag med den i propositionen uppställda vittsyftande målsättningen är emellertid långt.

Utskottet anser att såsom en första åtgärd bort redovisas förslag om hur de nuvarande statliga företagen skall kunna effektiviseras innan ett förvaltningsbolag inrättas med den högst allmänna målsättningen att uppnå 'största möjliga expansion'.

Vår hittillsvarande blandekonomi, byggd i allt väsentligt på enskild företagsamhet, har bidragit till att skapa vårt i förhållande till andra länder höga välstånd. Ingenting har hittills inträffat som kan åberopas som motiv för en ändrad arbetsfördelning i svenskt näringsliv och en utvidgning av den statliga sektorn. I de fall då särskilda skäl kan åberopas för statligt företagande och utnyttjande av allmänna medel på nya områden bör frågan härom liksom hittills underställas riksdagen. Målet för den statliga företagssektor som kan anses erforderlig bör vara att inom sitt verksamhetsområde ernå största möjliga effektivitet och under utnyttjande av de resurser som ställs till förfogande på samma villkor som gäller för det enskilda näringslivet fullgöra de ekonomiska uppgifter som blivit dem ålagda. En förutsättningslös utredning om hur detta syfte skall kunna förverkligas är därför påkallad.

En samordning som syftar till en utvidgning av den statliga företagssektorn enbart av politiska och ideologiska skäl kan utskottet däremot inte acceptera.

Utskottet vill också påpeka, att då man i propositionen räknat fram förvaltningsbolagets eget kapital har detta skett bl. a. från den utgångspunkten, att aktierna skall överföras till ett sådant värde, att förvaltningsbolaget redan från början får möjlighet till konsolidering och att ge en rimlig utdelning. Detta kan innebära att förvaltningsbolaget erhåller en konkurrens- mässig fördel gentemot icke statliga företag vilket i sin tur kan snedvrیدا den allmänt accepterade inställningen till konkurrens på lika villkor. Den preliminära värderingen har också av värderingsmännen omgetts med betydande reservationer när det gäller värdebedömningen och frågan om graden av noggrannhet.

För statliga och privata företag bör vidare gälla samma krav på insyn och utomstående kontroll. En förstärkt insyn i de statliga företagen, utöver vad en normal revision ger möjligheter till, kan åstadkommas genom att, liksom i de större börsnoterade företagen, de statliga företagens aktier i viss utsträckning utbjudes till allmänheten.

Utskottet anser sammanfattningsvis att det i propositionen föreslagna statliga förvaltningsbolaget inte är ägnat att i den utsträckning och den form som utskottet önskar bättre tillgodose de berättigade krav som utskottet i likhet med motionärerna vill ställa på statligt företagande, nämligen på

effektivitet, konkurrens på lika villkor och tillfredsställande insynsmöjligheter.

Under återopande av det anförda avstyrker utskottet förslagen i propositionen och föreslår att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om i motionerna I: 1070 och II: 1234 yrkad utredning.»

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

»1. att riksdagen med bifall till motionerna I: 1070 och II: 1234 avslår Kungl. Maj:ts förslag om bildande av ett statligt förvaltningsbolag och som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført beträffande utredning om de statliga företagen,»

dels utskottets hemställan under 2 t. o. m. 8 — vid bifall till yrkandet beträffande 1 — bort utmynna i avslag å Kungl. Maj:ts förslag.

2. beträffande *målsättningen m. m. för statliga företag* av herrar Axel Andersson (fp), Ivar Johansson (cp), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Sjönell (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »detta motionsyrkande» bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 1068 och II: 1236 har vidare framhållits vissa risker med en kraftigt utbyggd statlig företagsverksamhet, t. ex. ökad byråkratisering, centralplanering av en allt större del av näringslivet, svårigheter att i praktiken upprätthålla konkurrens på lika villkor mellan samhällsägda, kooperativa och enskilda företag och risk för att mindre bärkraftiga företag direkt eller indirekt subventioneras av vinstgivande företag. I allmänhet har staten andra medel att stimulera en aktiv näringspolitik med, t. ex. i sysselsättningsskapande syfte, än ett eget företagsengagemang.

Som framgår av det föregående föreligger det enligt utskottets mening sakliga skäl att åstadkomma bättre samordning och effektivisering av statlig företagsamhet genom bildandet av ett statligt förvaltningsbolag.

I propositionen uttalas att det allmänna övergripande målet för förvaltningsbolaget bör ges den vida formuleringen att under krav på lönsamhet uppnå största möjliga expansion. Enligt utskottets mening är denna målformulering inte tillräckligt preciserad. Det är uppenbart att i flertalet fall av varje företag förväntas god lönsamhet och expansionskraft som villkor för att företaget på sikt skall kunna fortleva och utvecklas. Utskottet vill emellertid framhålla, att statliga företag även i framtiden har särskilt ansvar, när det gäller att uppfylla de krav som samhälle och anställda ställer på näringslivet. Inte minst gäller detta vid valet mellan olika lokaliseringalternativ. Kravet härpå behöver inte stå i konflikt med kravet på att den statliga koncernen skall arbeta i fri konkurrens med andra företag.

Många exempel kan hämtas från såväl den privata som den kooperativa

sektorn på att god lönsamhet och expansionskraft mycket väl kan förenas med en verksamhet, som tar hänsyn till berättigade samhällsintressen. Den nybildade statliga koncernen bör inte få expandera på bekostnad av vare sig lönsamheten, förräntningen av kapitalet, produktkvalitén, den yttre miljön eller de anställdas arbetsförhållanden.

Den statliga företagsgruppen har en unik ställning däri, att ägaren/staten har en överlägsen tillgång på kapital. Det är viktigt att förvaltningsbolaget och dess dotterbolag får arbeta på lika villkor med andra företag också när det gäller kapitalförsörjning, förräntning av eget kapital och krav på utdelning. De senare måste ställas lika högt som om kapitalet hade måst anskaffas på aktiemarknaden eller på liknande sätt.

Den expansionskraft, som finns i statliga företag bör självfallet tillvaratas inom ramen för de finansiella resurser man har sedan skäliga förräntningskrav tillgodosetts. Kapitaltillskott utöver detta bör inte komma i fråga, om ej riksdagen i varje särskilt fall finner att det föreligger speciella motiv härför.

Den föreslagna ansvarsuppdelningen mellan Kungl. Maj:t och förvaltningsbolaget ser utskottet som ett nödvändigt led i vad avser en rationell ledning av de statliga företagen. Kungl. Maj:t har fortfarande huvudansvaret för skötseln av den statliga företagssektorn. Utskottet anser inte att den föreslagna ansvarsuppdelningen begränsar riksdagens möjligheter att er hålla upplysningar om de olika statliga bolagen. Sådana möjligheter kommer bl. a. att finnas dels genom riksdagens medverkan vid revision av förvaltningsbolaget, dels genom att riksdagsledamöter bereds tillfälle delta i förvaltningsbolagets bolagsstämmor och där kan ställa frågor, dels i anslutning till den redogörelse om den statliga koncernen, som årligen avses föreläggas riksdagen, dels genom interpellationer och enkla frågor.

Utskottet föreslår att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört i anledning av ifrågavarande yrkande i motionerna I: 1068 och II: 1236.»

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande målsättningen m. m. för statliga företag.»

3. beträffande frågan om *viss representation i statliga företags styrelser* av herrar Axel Andersson (fp), Ivar Johansson (cp), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Sjönell (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser att utskottet bort tillstyrka yrkandet härom i motionerna I: 1068 och II: 1236 och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Med anled-

ning» och slutar med »ifrågavarande motionsyrkande» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Denna viktiga fråga har i propositionen endast berörts helt kort och avfärdas därvid med hänvisning till pågående utredningar.

Utskottet anser att starka skäl talar för att de anställda i statliga företag bör få rätt att utse representanter i resp. företags styrelse. Utskottet ansluter sig sålunda till motionärernas uppfattning i denna fråga och anser att andra former av medinflytande, som nu prövas i enskild företagsamhet, även bör prövas inom den statliga företagssektorn.

Vad utskottet sålunda anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

»4. att riksdagen med bifall till motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört angående representanter för de anställda i de statliga företagens styrelser m. m.,»

4. beträffande *redogörelser för den statliga företagssektorn* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Enskog (fp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med »Vad i» och slutar med »och II: 1236» bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening bör de krav på en utförlig och öppen redovisning som förs fram i motionerna tillgodoses. Förutom den årliga och utförliga redovisning, som aktiebolagslagen och normal affärssed kräver bör förvaltningsbolaget för sig och sina dotterbolag i en löpande redovisning för en femårsperiod redovisa utdelningen, statliga tillskott och nedskrivning av statliga fordringar samt internleveranser och koncernbidrag, så att det faktiska utfallet av den ekonomiska verksamheten klart framgår.»

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

»5. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande redogörelser för den statliga företagssektorn,»

5. beträffande frågan om *riksdagsledamots närvaro vid statliga bolags bolagsstämma* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Enskog (fp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med »Utskottet finner» och slutar med »denna del» bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser att den i propositionen föreslagna ordningen för riksdagens insyn i de statliga bolagen genom tolv särskilt utsedda riksdagsleda-

möter innebär en omotiverad begränsning av insynsmöjligheterna. Enligt utskottets mening bör valmännen för utseende av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret välja 24 riksdagsmän som ges rätt att närvara såväl vid förvaltningsbolagets stämma som vid samtliga övriga statliga bolagsstämmor. Därutöver bör varje riksdagsman efter särskild anmälan ha möjlighet, i den utsträckning bolagsordningen medger, att få tillträde till alla statliga företags bolagsstämmor.»

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

»6. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande riksdagsledamots närvaro vid och möjlighet att ställa frågor vid bolagsstämmorna i de statliga företagen,»

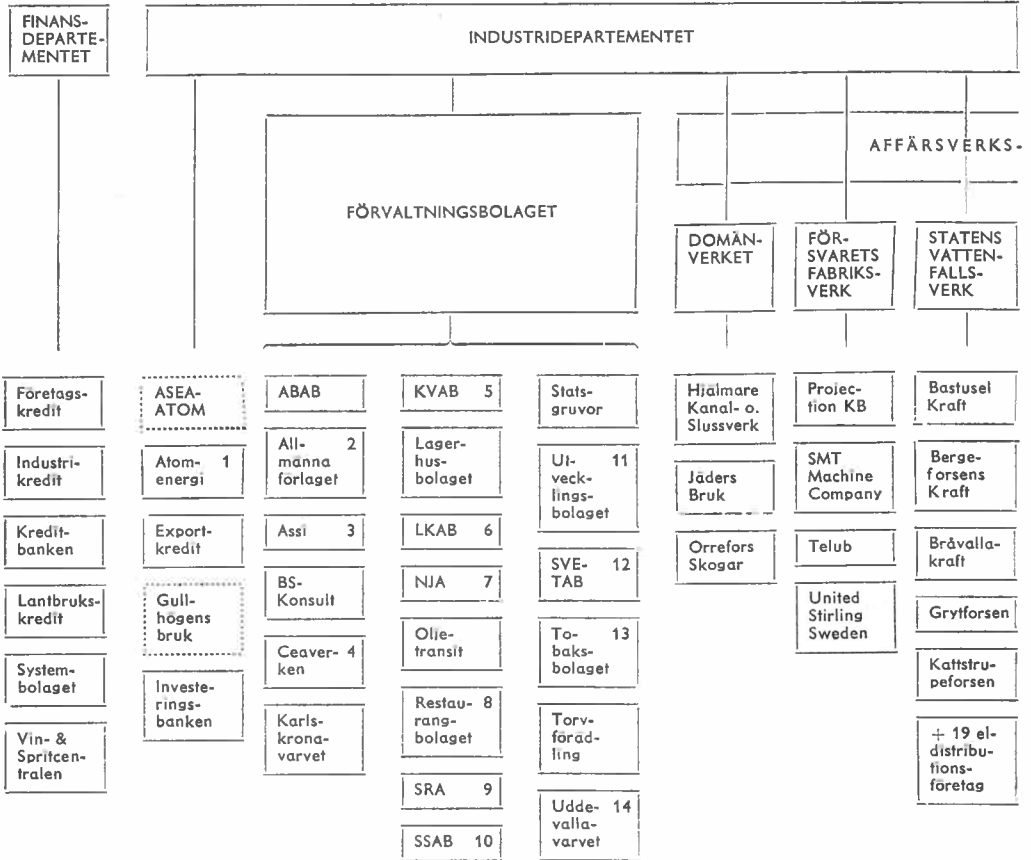
6. beträffande frågan om *viss statlig kreditgaranti* av herrar Axel Andersson (fp), Virgin (m), Ivar Johansson (cp), Per Jacobsson (fp), Ottosson (m), Nyman (fp), Johan Olsson (cp), Bohman (m), Eliasson i Sundborn (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Sjönell (cp), Lothigijs (m) och Eriksson i Arvika (fp) som anser att utskottet bort tillstyrka motionsyrkandet i frågan och att därför

dels den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med »I denna» och slutar med »är i fråga» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Åtgärder i syfte att underlätta för företagen att realisera stora och riskbetonade projekt synes väl motiverade. I motionerna I: 1068 och II: 1236 föreslås ett system med statliga utvecklingsgarantier. Garantierna bör knytas till projekten och ej till de företag som är engagerade i dem samt utformas så att de inte innebär stora kostnader för staten. Staten bör, när den förbinder sig att täcka eventuella förluster, som motprestation kräva royalties om verksamheten blir lönsam. Genom ett sådant system skulle kreditgarantiernas uppgift bli att medverka till ökad riskspridning. Sådana garantier skulle utgöra ett värdefullt komplement till existerande kreditmöjligheter. Utskottet ansluter sig sålunda till förevarande motionsyrkande och förordar att frågan om ett system med statliga utvecklingsgarantier utreds.»

dels utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

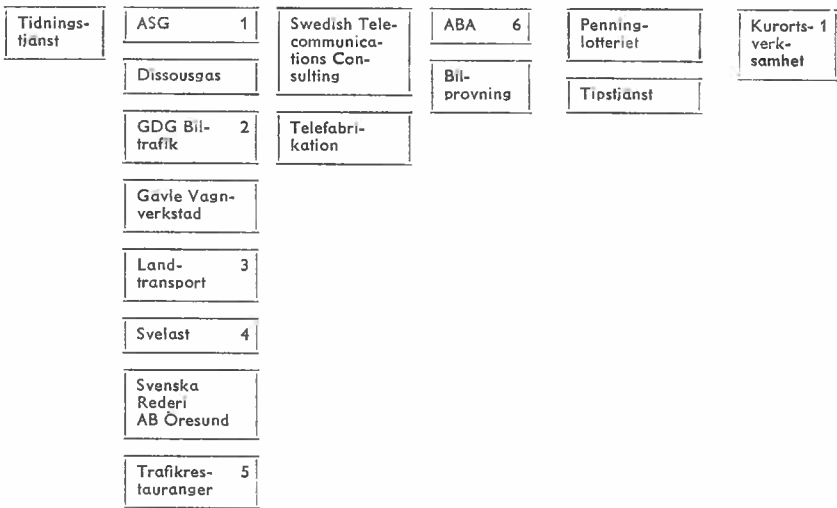
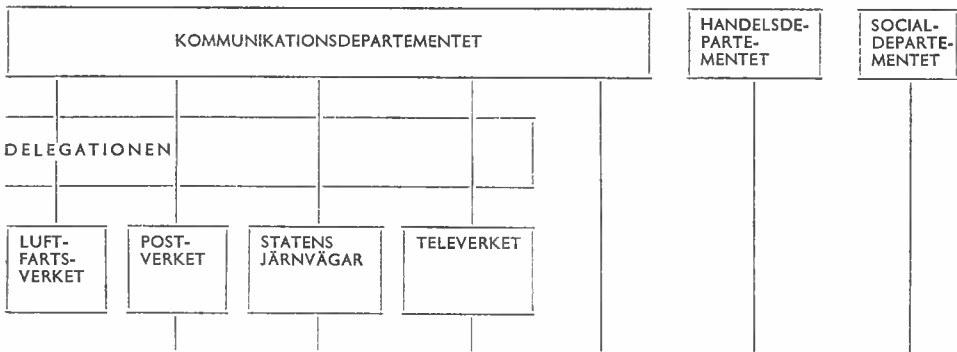
»11. att riksdagen med bifall till motionerna I: 1068 och II: 1236, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om statlig kreditgaranti för utveckling av stora och riskbetonade projekt.»

1. 4 ID-kort	5 Autocar	11 Anatom Company
2 Sv Utbildningsförl.	5 Autolift Garage	11 Carbox
3 Flexer Paper Sacks	5 Sandslätts Inredn.	11 Crown Air Swedish Ltd
3 Forestry Española	6 Bergverks AB Freja	11 Mecom Company
3 Förenade Well	6 Malmexport	11 Rationell planering
3 Société de Vente de Bois	7 Norrbottenstål A/S	11 Sonab
3 Statens Royal Sales	8 BARA	11, Svensk Avfallskonvertering
3. 6 Sv Navigator 13 gator	8 SARA	13 NV Elisabeth Bas Siegarenfabrieken
3. Credentia 13 tia	8 VARA	13 NV Paz Siegarenfabrieken
	8 ÖSARA	14 Skandia-verken
	9 MF Åkerdals Bokbinderi	14 Uddevalla Agency Inc
	10 Rockwool	

sektorns uppbyggnad

Bilaga

1 A/S ASG	3 A Carlssons Åkeri Efr	6 SAS	1 Åre Kurorts AB
1 ASG GmbH	3 Henrik Hanssons Åkeri	6 LIN	
1 ASG Trans Thermo	3 Hugo Svensson Åkeri		
1 Stockholm-Westerås-Bergslagens Transport	3 Lemnell's Express & Åkeri		
1 Svenska Valvoline Oil	3 Malmö Bil-godscentral förening UPA		
1 Team Trailers	3 Transport AB F Hammer		
2 Alpus Gummi	3 Transport AB Framåt		
2 Edgar Perssons Åkeri	4 Alltjänst Express		
2 Filipstads busscentral	4 Freys Express		
2 GDG Transport	4 Norströms Åkeri		
2 Gävle Busscentral	5 Karlstads Savoy Hotell		
2 Karlstads Expressbyrå			
2 Mölnlycke Bil & Omnibus			
2 Åkeriintressenter			

Tablån visar den statliga företagssektorns struktur efter genomförande av propositionens förslag och med utgångspunkt från läget i maj 1969. Den omfattar affärsdrivande verk och aktiebolag där staten äger minst 50 procent av aktierna samt bolagens dotterbolag, exklusive fastighets- och icke rörelsedrivande bolag. Dessutom finns vissa aktiebolag med där staten har betydande aktieinnehav (streckade linjer). Siffran efter vissa företags namn återfinns framför namnet på företagets dotterbolag. Utvecklingsbolaget, SVETAB och Svensk Avfallskonvertering har satts in på planerad plats i organisationen.